

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтієвича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

06-07 березня 2025 року

Харків – 2025

МИНИЧ Ю.В., ЯКОВЕНКО С.А., ЛАБІНЦЕВА О.П.

Роль обліку та фінансового контролю у
забезпеченні економічної стабільності..... 583

ПІКУЛЬ С.В., ЛЕГА О.В.

Облік та оподаткування операцій з покупцями та замовниками..... 586

ПОЛІЩУК В.Г.

Фінансовий моніторинг як ефективна форма
фінансового контролю суб'єктів господарювання..... 590

ВОРОБЕЦЬ Є.О.

Управлінський облік логістичних
витрат (контейнерні перевезення)..... 593

НАГІРНЯК М.Ф.

Інвентаризація в процесі податкового
контролю платників податків..... 597

ПАНІЧУК О.В., МОРОЗ Ю.Ю.

Класифікація платіжних активів у процесі оцінювання
кредитоспроможності суб'єктів господарювання..... 599

СКИБА Г.І., БЕРЖАНІР І.А.

Судово-бухгалтерська експертиза в Україні:
напрями вдосконалення та стратегічні орієнтири 602

ZAİKA S., SKUDLARSKI J.

Express diagnostics of the financial condition
of the enterprise as a financial management tool 606

МАНАЧИНСЬКА Ю.А., ФІРЧУК-ЛУКАШЕВА М.С.

Інтеграція штучного інтелекту в систему
обліку, аналізу та аудиту: перспективи та нові виклики 610

МОСКОВЧУК А.Т.

Економічний аналіз в управлінні сучасним
підприємством: пошуково-прогностичний аспект..... 613

ПІДАДУБНИЙ О.С.

Автоматизація аналітики даних продажів підприємства:
її переваги та особливості впровадження..... 616

ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НОВІ ВИКЛИКИ

Маначинська Ю.А., кандидат економічних наук, доцент,
Чернівецький торговельно-економічний
інститут ДТЕУ, м. Чернівці, Україна

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-9155-3417>

Фірчук-Лукашева М.С., здобувач вищої освіти,
Чернівецький торговельно-економічний
інститут ДТЕУ, м. Чернівці, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-4017-2075>

Сучасні технології штучного інтелекту (ШІ) активно змінюють підходи до фінансового обліку, аудиту та аналітики. Використання інтелектуальних алгоритмів дозволяє автоматизувати обробку великих масивів даних, покращити прогнозування економічних ризиків та зробити аудит більш ефективним і прозорим.

ШІ значно перевершує традиційні методи аналізу завдяки своїй здатності виявляти складні закономірності та кореляції, які не піддаються виявленню стандартними бухгалтерськими підходами. Глибоке навчання, когнітивні обчислення та технології інтерпретованого ШІ сприяють розробці адаптивних систем контролю та прогнозування, що можуть аналізувати не лише числові показники, а й поведінкові аспекти, приховані взаємозв'язки між фінансовими операціями та навіть емоційні фактори керівництва компаній [1].

1. ШІ та його роль у прогнозуванні фінансових ризиків.

Одна з ключових проблем класичних методів фінансового прогнозування – їхня обмежена здатність працювати з нелінійними процесами. Більшість традиційних моделей використовують історичні дані для оцінки майбутніх ризиків, але не враховують складних взаємозв'язків між факторами, які можуть змінюватися в реальному часі.

Впровадження квантового машинного навчання дозволяє обробляти значно більший обсяг фінансових сценаріїв одночасно, що підвищує точність прогнозування. Алгоритми на основі квантових обчислень можуть виявляти приховані макроекономічні патерни, що впливають на волатильність ринків, та швидше адаптуватися до нових умов. Такі технології особливо корисні у сферах страхування, інвестування та управління ризиками, оскільки вони здатні враховувати комплексні багатофакторні взаємодії, які раніше залишалися поза увагою аналітиків [2].

2. Автоматизований аудит та виявлення шахрайства за допомогою ІІІ.

ІІІ робить аудит більш точним та ефективним завдяки технології пояснюваного штучного інтелекту (ХАІ), яка дозволяє не просто виявляти фінансові аномалії, а й пояснювати причини їхньої появи. У традиційному аудиті значну роль відіграє людський фактор, що може призводити до помилок або маніпуляцій. Використання ІІІ для перевірки фінансових документів мінімізує ризики таких недоліків, оскільки алгоритми можуть самостійно аналізувати великі обсяги інформації, знаходити закономірності та ідентифікувати потенційно небезпечні транзакції [6].

Одним із найперспективніших напрямів є застосування нейромереж для аналізу текстових даних, таких як фінансові звіти, контракти та судові документи. Методи обробки природної мови (NLP) дозволяють визначати ризикові формулювання, приховані угоди та невідповідність нормативним вимогам. Це відкриває можливість створення автоматизованих систем контролю, які будуть виявляти шахрайські схеми на ранніх етапах їхнього формування.

3. Адаптивні бухгалтерські системи на основі генеративних нейромереж.

Використання генеративних нейромереж у сфері бухгалтерського обліку дозволяє створювати гнучкі фінансові системи, які можуть автоматично оновлюватися відповідно до змін у законодавстві та економічних умовах. Такі моделі можуть аналізувати регуляторні норми та адаптувати облікову політику без необхідності ручного втручання бухгалтерів.

Генеративний ІІІ також може застосовуватися для моделювання податкових стратегій та оптимізації фінансових рішень компаній. Наприклад, він може оцінювати податкове навантаження залежно від різних сценаріїв розвитку бізнесу, що дозволяє знизити ризики порушення податкового законодавства та покращити ефективність управління фінансами.

4. Блокчейн-аудит: децентралізований контроль фінансових операцій.

Комбінація блокчейн-технологій та ІІІ створює новий підхід до аудиту, що ґрунтується на розподілених реєстрах. Оскільки блокчейн забезпечує незмінність фінансових записів, це дозволяє усунути ризик маніпуляцій із бухгалтерськими даними [5].

Інтеграція смарт-контрактів з алгоритмами машинного навчання дозволяє проводити аудит у режимі реального часу, забезпечуючи миттєвий контроль за виконанням фінансових зобов'язань. Такий

підхід значно підвищує рівень прозорості у фінансовій звітності та знижує ймовірність економічних злочинів.

Децентралізований аудит також може бути ефективним для міжнародних корпорацій, оскільки дозволяє здійснювати миттєву перевірку операцій у різних країнах без необхідності централізованого контролю. Це сприяє гармонізації фінансових стандартів та підвищує довіру до корпоративної звітності.

5. Аналіз емоційної поведінки у фінансовій аналітиці.

Новим напрямом застосування ІІІ у фінансах є аналіз поведінкових факторів керівництва компаній. Використання технологій розпізнавання емоцій, аналізу тональності мовлення та невербальних сигналів дозволяє оцінювати психологічний стан керівників та прогнозувати потенційні ризики для компанії [4].

Дослідження показують, що компанії, які перебувають у фінансовій кризі, часто змінюють характер своєї комунікації з інвесторами та ЗМІ. Використання штучного інтелекту для аналізу таких змін може стати додатковим інструментом для оцінки реального стану справ у корпораціях та прогнозування можливих банкрутств.

Отже, інтеграція ІІІ в систему бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту відкриває широкі можливості для підвищення ефективності управління суб'єктами господарювання, дозволяючи здійснювати більш глибокий і точний аналіз фінансових даних. Використання алгоритмів машинного навчання, квантових обчислень, генеративних нейромереж та блокчейн-аудиту сприяє підвищенню ефективності фінансового управління та зниженню ризиків шахрайства.

Однак впровадження таких технологій також ставить перед фінансовими установами та регуляторами нові виклики. Необхідно розробляти нормативні рамки для використання ІІІ в аудиті, забезпечувати етичне використання цифрових систем з інтеграцією ІІІ та адаптувати Національних (положень) стандартів бухгалтерського обліку до нових цифрових реалій.

Майбутнє фінансового аналізу та контролю тісно пов'язане з розвитком ІІІ, що забезпечить більш прозорі, надійні та ефективні механізми управління фінансовими ресурсами.

Література:

1. Андрусяк В.М., Хорошилова І.О., Смірнова Н.В. Вплив цифрових технологій на розвиток системи обліку і аудиту в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. URL: <https://zenodo.org/records/14697272> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14697272>

2. Бондаренко О.В. Інтеграція штучного інтелекту у фінансові процеси підприємства. *Науковий журнал «Економічні дослідження»*. 2024. №2. С. 37-49. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/2627>
3. Бабенко-Левада В.Г., Чикалюк М.М., Ковернінська Ю.В. Вплив штучного інтелекту на інновації у фінансовому секторі України у 2024 році. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 3-4. URL: <https://zenodo.org/records/13992645>
DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13992645>
4. Демченко І.П. Штучний інтелект у бухгалтерській діяльності. *Науковий журнал «Scientia Fructuosa»*. 2024. № 6. С. 88-103. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/2054>
5. Легенчук С.Ф., Захаров Д.М., Денисюк О.М. Діджиталізація обліку на основі застосування засобів штучного інтелекту: неоінституційні аспекти. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 5. URL: <https://zenodo.org/records/14534654>
DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14534654>
6. Яковенко А., Гнатєва Т., Воронюк І. Інноваційні рішення в сфері бухгалтерського обліку та аудиту. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 21. С. 75-85. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/555>
DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.21.7>

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ: ПОШУКОВО-ПРОГНОСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Московчук А.Т., кандидат економічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8355-0846>

Посилення впливу зовнішніх дестабілізаційних факторів на діяльність вітчизняних підприємств в сучасних умовах обумовлює доцільність істотних змін в їх системі управління. Кожна конкретна ситуація потребує використання певних методів розробки й прийняття управлінських рішень.

Одним із ключових інструментів, що забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень, є економічний аналіз. Він відіграє вирішальну роль у сучасній системі управління підприємством. «Значення економічного аналізу в процесі управління в умовах нестабільності та відсутності прогнозованості змін вітчизняної економіки суттєво зростає, оскільки економічний аналіз є дієвим засобом доцільності прийняття правильних управлінських рішень для стійкого та ефективного функціонування підприємства» [1, с. 159].